

Bruto domaći proizvod (BDP) i stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku, prema standardu kupovne moći za 2014. godinu

EUROSTAT je 11. decembra 2015. godine objavio podatke o bruto domaćem proizvodu i stvarnoj individualnoj potrošnji po stanovniku za 2014. godinu, iskazanim preko standarda kupovne moći. MONSTAT je učestvovao u ovom projektu zajedno sa nacionalnim statističkim institutima ostalih evropskih zemalja.

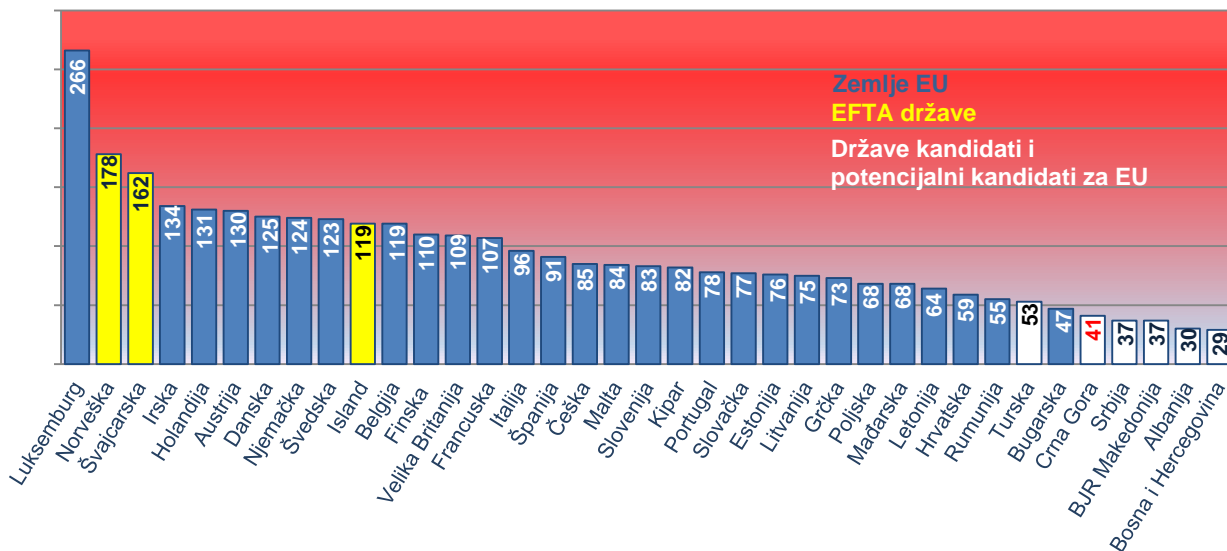
Bruto domaći proizvod po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2014. godini iznosio je 41% prosjeka EU28, dok je stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema SKM u istoj godini iznosila 52% prosjeka EU28.

Od zemalja članica EU, najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći zabilježen je u Luksemburgu, čiji je nivo više od dva i po puta iznad prosjeka EU28, i iznosi 266% EU prosjeka, dok se Bugarska nalazi na najnižem nivou sa 47% prosjeka EU.

Od zemalja iz regiona Hrvatska ima najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći koji iznosi 59% prosjeka EU, dok se Crna Gora nalazi na drugom mjestu na nivou od 41% prosjeka EU. Makedonija i Srbija se nalaze na nivou od 37% prosjeka EU28, Albanija na nivou od 30% dok je Bosna i Hercegovina na nivou od 29% evropskog prosjeka.

Stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema SKM u 2014. godini među zemljama članicama se kretala između 49% ispod prosjeka EU u Bugarskoj i 41% iznad prosjeka EU u Luksemburgu.

Grafik 1. BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći, 2014. godina, EU28=100

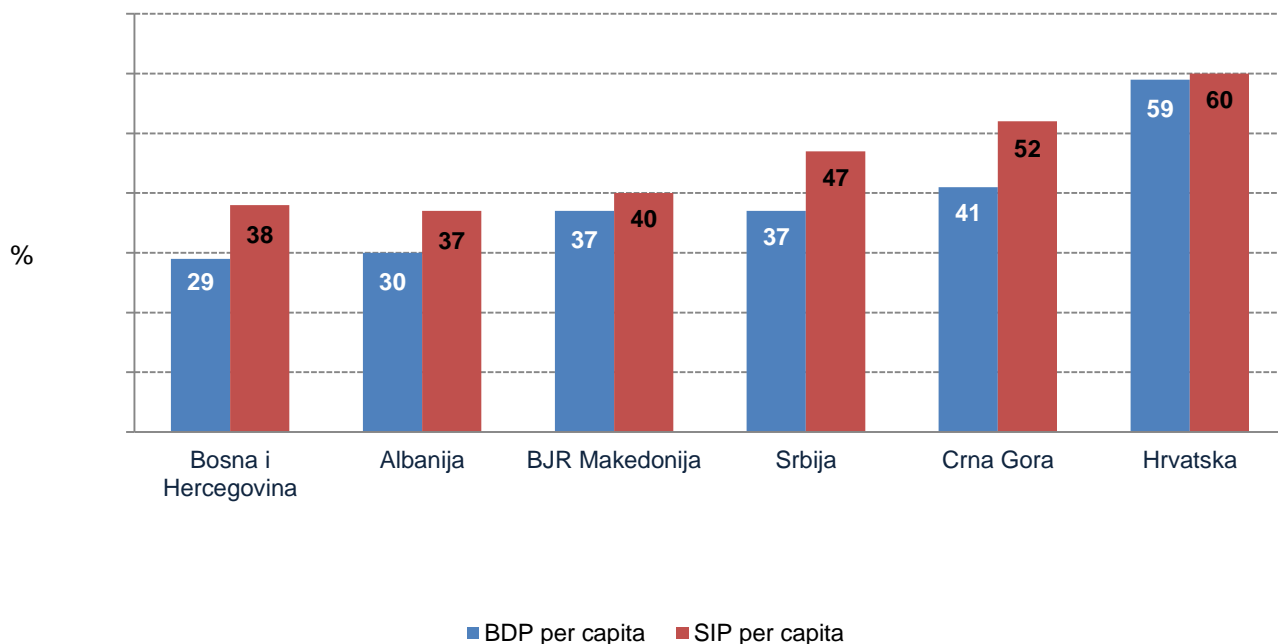

Tabela 1. Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema standardu kupovne moći za 2014. godinu

Država	BDP po stanovniku			SIP po stanovniku		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
EU28	100	100	100	100	100	100
Luksemburg	259	265	266	141	142	141
Irska	132	132	134	97	95	96
Holandija	133	133	131	116	114	113
Austrija	131	131	130	121	123	122
Danska	126	127	125	115	116	115
Njemačka	122	122	124	121	122	123
Švedska	127	125	123	115	112	111
Belgija	121	120	119	112	115	114
Finska	116	113	110	115	115	114
Velika Britanija	107	108	109	115	115	115
Francuska	107	109	107	111	113	112
Italija	101	98	96	103	99	98
Španija	92	91	91	88	87	88
Češka	82	83	85	72	75	76
Malta	84	85	84	80	79	79
Slovenija	81	81	83	78	75	75
Kipar	91	84	82	95	90	90
Portugal	77	77	78	82	82	83
Slovačka	75	76	77	73	75	77
Estonija	74	75	76	65	67	68
Litvanija	70	73	75	74	79	81
Grčka	74	74	73	84	84	83
Poljska	67	67	68	73	74	74
Mađarska	65	67	68	62	62	63
Letonija	60	62	64	61	64	65
Hrvatska	60	59	59	59	60	60
Rumunija	54	54	55	56	54	57
Bugarska	46	46	47	50	50	51
Norveška	187	185	178	132	135	135
Švajcarska	163	164	162	130	133	131
Island	115	118	119	113	114	116
Turska	53	53	53	58	60	58
Crna Gora	39	40	41	51	51	52
Srbija	37	38	37	47	47	47
BJR Makedonija	34	36	37	38	40	40
Albanija	30	29	30	36	35	37
Bosna i Hercegovina	28	29	29	38	38	38

Izvor: EUROSTAT

Grafik 2. BDP i SIP po stanovniku prema standard kupovne moći za 2014. godinu, poređenje sa zemljama okruženja, EU28=100

Za zemlje koje imaju status kandidata za članstvo u EU, prema EUROSTAT-ovim podacima SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći se kreće u rasponu od 37% do 52% prosjeka EU. Stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2014. godini iznosila je 52% prosjeka EU28. Od zemalja u regionu SIP po stanovniku prema SKM je najveća u Hrvatskoj i iznosi 60% prosjeka EU, dok je najniža u Bosni i Hercegovini i Albaniji sa 38% odnosno 37% prosjeka EU28.

Dok je bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika uglavnom pokazatelj nivoa ekonomske aktivnosti, stvarna individualna potrošnja (SIP) po glavi stanovnika je alternativni pokazatelj, bolje prilagođen da opiše materijalno blagostanje domaćinstva.

Generalno, nivo SIP po stanovniku je više homogen nego BDP ali i dalje postoje značajne razlike među članicama EU. Struktura stvarne individualne potrošnje je bazirana na homogenim skupovima proizvoda i usluga koja domaćinstva konzumiraju ali su i dalje evidentne razlike između nivoa SIP per capita između zemalja članica EU.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Standard kupovne moći (SKM) je jedinica vještačke valute koja eliminiše razlike između nivoa cijena između zemalja. Tako jedan SKM kupuje isti obim roba i usluga u svim zemljama. Ova jedinica omogućava smisleno poređenje obima ekonomskih pokazatelja u svim zemljama.

Na veličinu BDP-a po stanovniku izraženog u standardu kupovne moći najvećim dijelom utiče obim BDP-a obračunatog rashodnom metodom, nivo potrošačkih cijena i broj stanovnika.

Ovaj indikator, između ostalog, koristi se za prostorno poređenje veličine BDP-a, odnosno veličine ekonomije, te ekonomskog blagostanja.

Pariteti kupovne moći (PKM) su stope za prevođenje valuta koje se primjenjuju kako bi se izvršilo pretvaranje ekonomskih indikatora izraženih u nacionalnim valutama u zajedničku vještačku valutu – Standard kupovne moći (SKM), koja izjednačava kupovnu moć različitih nacionalnih valuta i omogućava svrsishodno poređenje obima između zemalja.

Na primjer, ako se bruto domaći proizvod po stanovniku izražen u nacionalnoj valuti svake zemlje koja učestvuje u poređenju, podijeli sa njenim PKM-om, dobijene vrijednosti će neutralizovati uticaj različitih nivoa cijena i istovremeno prikazati realni obim bruto domaćeg proizvoda na zajedničkom cjenovnom nivou. Kada se podijeli sa nominalnim kursom za datu godinu, PKM daje procjenu nivoa cijena za datu zemlju u odnosu na, npr. EU28.

Indeksi nivoa cijena obezbjeđuju poređenje nivoa cijena između zemalja u odnosu na prosjek EU. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupljom u poređenju sa EU prosjekom i obrnuto.

Stvarna individualna potrošnja odnosi se na sva dobra i usluge stvarno potrošena ili kupljena od strane domaćinstava. Ona obuhvata dobra i usluge kupljena direktno od strane domaćinstava kao i usluge koje su obezbijedjene od strane neprofitnih institucija i vlade za ličnu potrošnju (npr. zdravstvo i obrazovne usluge).

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2, telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Ivana VIDA KOVIĆ

Tel. +382-20-230 805

e-mail: contact@monstat.org